

Diecézní synodální syntéza

I. Synodální zkušenost

1. Synodální proces v Královéhradecké diecézi reagoval na výzvu Generálního sekretariátu Biskupské synody o synodalitě, dle které nejprve biskup Jan jmenoval diecézního koordinátora, který sestavil diecézní synodální tým. Ten připravil zahájení diecézní fáze biskupské synody o synodalitě, které proběhlo v neděli 17. října 2021 v katedrále Svatého Ducha v Hradci Králové. Poté faráři coby předsedové pastoračních rad farností určili farní koordinátory. Ti měli za úkol ve farnostech organizovat synodální proces, oslovit moderátory synodálních skupin a koordinovat jejich činnost. Současně byli osloveni všichni kněží a jáhni, aby celý proces podpořili a zapojili se do něj. Postupně se přihlásilo 142 koordinátorů, kteří organizovali synodální proces ve farnostech, v charitách, školách nebo na biskupství. V první fázi se synodální skupiny scházely dle připravené metodiky a věnovaly se jednomu nebo několika ze zadaných tematických okruhů. V poslední fázi jsme se věnovali ještě jednou hlavní otázce synodálního procesu. Po 15. březnu 2022 se výstupy (celkem 335) ze synodálních skupin, vyhotovené formou on-line formuláře, vrátili k farnímu koordinátorovi, který je poskytl farní radě k dalšímu pastoračnímu využití. Současně je diecézní synodální tým zpracoval tak, aby posloužily k sestavení této diecézní synodální syntézy, vedle které vznikl dokument, který shromažďuje pastorační podněty a výzvy, jež zazněly v synodálních skupinách.

Důležité je, jakou synodální zkušenost lidé učinili a jak ji vnímají. Na základě procesu rozlišování výstupů synodálních skupin můžeme uvést základní tři druhy zkušeností.

Prostor nových zkušeností

2. Díky synodální metodě jsme objevili cestu k sobě navzájem i tam, kde to nebylo myslitelné. Mohli jsme si pojmenovat pozitivní zkušenosti, zjistit, co nám chybí, objevit prožitek společenství a s tím spojenou radost, očekávání, naděje na změny, které bez spoluzodpovědnosti není možné realizovat. Osvojený synodální princip nám umožnil diskutovat i o velmi těžkých otázkách života farnosti a církve, naučili jsme se řízenému dialogu, pravidlům metody, která učí společnému rozlišování. Poznali jsme, že pozornost věnovaná osamoceným a marginalizovaným nekomplikuje, ale obohacuje vzájemné soužití a pomáhá klást si znovu otázku po společném cíli. Vědomí společného cíle nás ostatně spojuje, posiluje a umožňuje jeho hlubší poznání. Vedle hořkých zkušeností odmítání synodality ze strany některých kněží jsme mohli zakusit blahodárnost synodálního stylu těch kněží, kteří synodalitu přijali.

Umožňuje postupný rozvoj společenství

3. „Tak hluboké sdílení jsem nečekala a nezažila.“ Z této zkušenosti pramení celá řada nových pohledů a objevení nových příležitostí. Z posílení vzájemné důvěry a respektu plyne obnovená mezigenerační komunikace. Vděčnost za to, co již jsme a máme, nás vede

k obnovení zapomenutého a vytvoření nového, k překonávání zvyků a schémat zabraňujících přijmout změnu. Odvaha spojená s přijetím zodpovědnosti vede k duchovnímu růstu jednotlivce i celého společenství. Uvědomujeme si, že bez tohoto duchovního růstu není možné řešit absenci fungujících grémií, jako je PRF nebo ERF, dlouholetých neřešených nedorozumění a sporů, vyhořelost zodpovědných osob. Citelné ubývání mládeže a dětí v kostelích nesmí tlumit radost ze společného prožívání církve, naopak má vést k vážnějšímu pojetí života z víry a k osobnímu svědectví.

Společně naslouchat Duchu Svatému

4. Považujeme synodalitu a synodální proces jako účinný plod působení Ducha Svatého. Čas nahlížíme ne jako čas zehrání a reptání, ale jako dobu nové naděje. V poctivém hledání můžeme nacházet vzájemnou shodu a společné dobro pro všechny. Učíme se rozlišovat podstatné od nepodstatného a uchovat odlišné v jediném celku. Tento potenciál umožňuje rozvíjet mezigenerační soužití, navazovat nové vztahy mezi křesťany a kultivovat vztahy uvnitř občanské společnosti. Na neblahý jev zastaralosti či zkosnatělosti reaguje touha po opravdové změně, a to především v oblasti liturgie, ve způsobu, jak přijímat rozvedené v církvi, naplňovat hierarchické služby biskupů a kněží a oslovovat mladou generaci. Proces, při němž je překážky třeba pečlivě rozlišovat a skutečné touhy po změně očišťovat a naplňovat, považujeme za dílo Ducha Svatého.

II. Hlavní část syntézy: rozlišení shromážděných příspěvků

5. Široký a komplexní jev synodality coby vzájemného soužití Božího lidu, který je na společné cestě, byl v rámci dotazování Božího lidu uveden deseti tematickými okruhy, na něž lidé v rámci synodálního procesu v jednotlivých synodálních skupinách reagovali. Vedle toho zazněla řada názorů i nápadů, které se přímo otázky synodality netýkají, nicméně jsou hodnotné, a proto dostávají prostor v dalším souhrnném materiálu, který bude sloužit pastoračním účelům Královéhradecké diecéze.

1. Nutnost a umění se setkávat

Vnímavost a zájem

6. Máme radost z toho, že setkání v synodální skupině vzbudilo nově zájem jeden o druhého. Tento zájem je třeba obnovovat a udržovat i tam, kde se vynořují překážky a přijetí některých skupin je z mnoha důvodů náročnější (rozvedení, homosexuálové, mládež). Objevili jsme, že se někteří pro svou plachost sami vylučují. Zájem je pak často přebit hořkostí a resignací.

Být k dispozici

7. Je třeba nalézt tu radost, která v církvi pramení z Kristovy velikonoční radosti a která rozšiřuje lidská srdce a velkoryse vstupuje do stavů a situací, které jsou obtížné (např. pasivita, nedostatek času, neochota). Často se nabízí spousta příležitostí, jak „být k dispozici“ i na nových místech (např. hospice, LDN, mládež, sociální sítě). Ne všichni se mohou nebo chtějí zapojit do společného díla, a tak existuje disproporce v míře

zapojenosti mezi aktivními a pasivními v církvi. Pro šíření radosti potřebujeme mít disponibilní lidi na rozmanité šachovnici církve a společnosti.

Dělat věci společně

8. Synoda dala impuls k tomu, abychom dělali věci společně. Nejde jen o nastavení systému, ale o udržování dynamismu společné činnosti. Je třeba „vést, zapojit, propojovat, léčit, svěřovat odpovědnost, posilovat, sblížovat se, vytvářet prostor pro sdílení (modlitba, lidské sdílení) a dát tomu čas“. Může jít i o faktickou společnou manuální práci a činnost. První zkušeností lidí je společné dílo v rodině, která stojí na společné činnosti všech členů.

Hledat, co nás spojuje

9. Vycházíme z toho, že nás spojuje víra, osoba Ježíše Krista, společná modlitba, Písmo svaté. Při dalším hledání toho, co nás spojuje, vstupuje do hry faktický způsob komunikace, který buď spolupráci napomáhá, anebo naopak někdy překáží. Objevit se mohou též konflikty a bolestivá témata. Pokud pak o sobě málo víme, je těžší nacházet, co nás spojuje. Dobrou motivací k další společné práci je znalost hlubšího záměru a cíle.

2. Mlčení a naslouchání

Postoj mlčení a naslouchání

10. K synodální zkušenosti patří jednoznačně znovuobjevené naslouchání. Jeho základem je mlčení, které vytváří prostor pro autentické naslouchání. Rodí se tedy v modlitbě a naslouchání Bohu. V naslouchání, k němuž se musíme sejít, se rodí vztah důvěry, a tak pokud se dostaví konfrontační komunikace, je možné v naslouchání pokračovat. Takovéto naslouchání má celou řadu vlastností: nezraňuje, je empatické, pozorné, trpělivé, otevřené vůči všem generacím. Naslouchání selhává na neochotě komunikovat, na předsudcích, stereotypech a vnucování vlastních hodnot a názorů, na oponování a moralizování.

Naslouchat Bohu, lidem

11. Naslouchání vždy směřuje k někomu. Pokud chci naslouchat Bohu, je třeba mlčet a modlit se, což je dobré východisko i pro naslouchání lidem. Z důvodu zaběhaných stereotypů se ochota naslouchat leckdy vytrácí: Například když mluví rozvedení, nesezdaní, jiného vyznání, páry s umělým oplodněním. Naopak když dokážeme být otevření ke všem lidem, budeme schopnější zaslechnout hlas Ducha Svatého. Naslouchání skutečným protějškům začíná v rodině, probíhá i jako trénink ve farním společenství.

Co překáží a brání

12. Naslouchání překáží a brání zcela konkrétní způsoby špatné komunikace, např. nesrozumitelnost, neochota, předsudky, kritika. Pokud se záměrně nevyjadřujeme k bolestným případům, vede tato absence k domněnkám až pomluvám. Některým lidem se nedopřává sluchu, protože jsou vyloučení, mají nižší postavení, mají opačný názor, patří mezi rozvedené, znovu sezdané anebo jsou sociálně vnitřně marginalizováni (z důvodu mravních pochybení apod.). V církvi překáží leckdy nesrozumitelný jazyk a neřešení aktuálních problémů, resp. jejich opožděné řešení.

Slyšet hlas prostředí

13. Církev jako celek vytváří prostředí, v němž se s nasloucháním počítá a rozvíjí se. Při jakémkoliv konfliktním způsobu komunikace je zde stále prostor modlitby k Duchu Svatému, který další rozvíjení tohoto prostředí vede. Pro církev je nutné, aby byla ochotná popřávat sluchu menšinám, aby byla otevřená těm, kteří stojí mimo ni. Měla by se profilovat jako prostředí atraktivní, v němž si lidé naslouchají, pomáhají a kde dochází k hojivé komunikaci. Dle platných norem může k tomu využít např. tzv. farní sněm jako základní formu komunikace a naslouchání „zdola“.

3. Umění promluvit

Výmluvnost prostředí

14. Silně vnímáme nutnost vzájemného sdílení víry a s ní souvisejících hodnot v reálném prostoru a atmosféře přijetí. Důležitá je schopnost vést kvalitní rozhovor s hodnotným obsahem, nosnými tématy a kultivovanou formou. Nejde o přetřásání medializovaných témat. Překážky existují jak na úrovni institucionální (kněz, PRF, ERF), tak v oblasti osobních komunikačních dovedností (předsudky, nepřijetí, ostych). Je třeba skutečnou váhu slova uchovávat a rozvíjet tím, že v modlitbě nasloucháme Božímu slovu a necháváme jím utvářet osobní přesvědčení. V něm nikdy nepřestáváme růst a sdílíme ho s ostatními.

Včasná a odvážná komunikace

15. V konkrétním životě lidí je třeba veliké ochoty spolu mluvit navzdory rozdílnosti názorů. Je pak důležité, aby lidé měli odvahu mluvit, odvahu vyslovovat, co si skutečně myslí (parrhesia). Na prvním místě se tento postoj očekává ze strany představených, že promlouvají jasně a srozumitelně, přičemž reagují na aktuální podněty. Všichni se musíme učit mluvit spolu navzájem za jakýchkoliv okolností, i když je to obtížné, např. s mlčící většinou, s těmi, kdo jen oponují nebo kritizují. Při mluvení je třeba nezapomínat na rovinu vnitřních pocitů a prožitků. To vše se nám může dařit, když budeme dennodenně rozmlouvat v modlitbě s Bohem.

Trefná a pravdivá komunikace

16. Komunikace je přínosná tehdy, je-li pravdivá. To předpokládá pravdomluvnost na straně toho, kdo mluví, a zároveň pravdivou otevřenost prostředí, které to, co si lidé myslí a říkají, nezneužije. Je moc dobře, když o věcech víry mluvíme tehdy, když o to lidé projeví zájem, svoje názory jim nevnučujeme. Do takového postoje je třeba dozrávat, aby člověk mohl být autentický, mluvil z osobní zkušenosti, s velkým respektem k přesažné pravdě, s nutnou dávkou svobody od sebe sama. Je dobré si dovolit brát vážně své pochybnosti i pochybování druhých a hledat v nich hlubší smysl. K ucelenému pohledu pravdy člověk nedospěje jen sám, ale opírá se o zprostředkování lidskou řečí, technologiemi sociálních sítí, v neposlední řadě moudrostí Písma svatého. Narážíme zde na úskalí lidské nedokonalosti, která způsobí nepřesnost nebo zkreslení poznávané pravdy. Opakovaná zkušenost ukazuje, že nás k plné pravdě uvádí Duch Svatý (Jan 16,13).

4. Bez společného slavení to nejde

Umění slavit

17. Farní společenství je nutné budovat odspoda na lidských vztazích, které se pak mají promítnout do vztahu věřících při liturgii. Klíčová je vůle a ochota se sejít a společně prožívat události, které život přináší. Sem patří schopnost slavit, která je v každém společenství projevem existujících zdravých mezilidských vztahů. S úctou k celkovému nastavení každého člověka a jeho momentální dispozici vyžaduje společné slavení aktivní zapojení. To se stává leckdy vysilujícím v případě, že většina zůstává pasivní. Navíc každé společenství je svou povahou rozmanité. Jsou tam zastoupeny různé generace, role, různá míra zapojení. Není možné opomenout, že každý patří do své rodiny, která pojímá svůj způsob, jak se podílet na životě farního společenství. Nepochybně je třeba věnovat pozornost jevu marginalizace, jež existuje v každém společenství, a je třeba hledat cesty, jak se o vyloučené postarat. Stejnou pozornost je třeba věnovat nově příchozím.

18. Typickým pro farní společenství je slavení liturgické, které se úzce pojí s jeho kulturní a společenskou dimenzí. Vzniká tak specifický prostor, který je vyčleněný pro slavení liturgie a zaslouží si náležitou pozornost a péči. Vedle něj jsou důležité i další prostory pro společné aktivity. Veškeré slavení ve farnosti může tvořit velmi rozmanitý, až nepřehledný celek, který farnosti prospívá tehdy, když fungují farní grémia a existuje souhra mezi knězem a laiky.

Vzácný čas liturgie

19. „Do kostela chodíme z lásky k Pánu Bohu, cítíme se tu jako doma.“ Skutečným středem liturgie, který nikdy nezevšední a působí obnovovanou radost, je Ježíš Kristus. Pro nás zemřel a vstal z mrtvých, aby si z nás, zcela konkrétního společenství bratří a sester, utvářel jeden Boží lid. Coby vzkříšený ozařuje svojí radostí a nadějí život Božího lidu, aby skrze liturgické slavení tato radost a naděje zářila ze života lidí.

20. I když Boží lid nachází v liturgickém slavení mnoho různých forem (např. liturgie svátostí, pobožnosti, liturgie hodin, adorace apod.), častokrát se lidé uchylují jen k několika z nich. Tím neumožňujeme naší víře, aby rostla a zrála díky jejich bohatství. Podobně i jednotlivé části mše svaté jsou cestou, na které nás Bůh obdarovává. Bohužel jim často není věnována patřičná péče, takže jejich účinek se snižuje. Například síla a svědectví evangelia se v homilii ne vždy odráží, síla společné modlitby věřících v běžných přímluvách leckdy zapadne.

21. K prožívání krásy a hloubky liturgie přispívají liturgické postoje. Jejich hodnotu může zastřít to, že jim lidé nerozumí, nechápou jejich význam. Správná touha po jednotě církve, kterou liturgická gesta mohou podchytit a vyjádřit, zůstává mnohdy současnou liturgickou praxí nenaplněna. Přílišné experimentování ani rigidní upjatost v liturgii lidem k větší lásce k Bohu a jeho oslavě nepomáhá, a tak je stále naléhavým úkolem hledat autentický a vyvážený řád liturgického slavení. Stálým úkolem zůstává také otázka přiléhavosti výrazových prostředků v liturgii. Nesrozumitelnost jazyka a gest brání dnešnímu člověku v plnějším prožívání bohoslužby. Proto je třeba tento jev studovat

a liturgické výrazové prostředky pochopit v jejich hloubce a originalitě. Podobně je třeba přistoupit k novému porozumění rituálnímu a hudebnímu rozměru liturgie.

22. Otcova vůle spasit v Kristu všechny se odráží v liturgii. Přístup mají všichni pokřtění i ti, kdo se na křest připravují. Církev pod křížem prosí ukřižovaného Krista za všechny lidi, jak prožíváme během Velkopáteční liturgie. Uprostřed slavicího církevního společenství proto není možné upírat místo rozvedeným, nově sezdaným ani jinak sexuálně orientovaným. Jejich touhu po přijímání svátostí je třeba pojímat lépe a dobře na ni odpovídat v pastorační praxi. Zvláštní pozornost musíme věnovat dospívajícím a dětem. Jejich přítomnost obohacuje celé společenství, a proto je třeba hledat a nalézat způsoby jejich účasti a zapojení přijatelné pro všechny přítomné. Výbornou cestou účasti na liturgii pro tuto věkovou kategorii je ministrantská služba, ke které je třeba motivovat a zvat, a také ji dobře připravovat a o ni pečovat.

5. Poznat posláni a přijmout zodpovědnost

Dar misijního posláni přijmout a rozvíjet

23. Ve svátosti křtu dostává každý křesťan dar misijního posláni, který celoživotně pojímá jako úkol zodpovědně vydávat svědectví o Kristu. Hlavním úkolem není získávat nové členy církve (proselytismus), ale seznamovat s dobrým Ježíšem. Naplňování misijního posláni musí být založeno na osobním životě s Bohem, jež se dále rozvíjí skrze dobrý příklad všedního života, shodu slov a skutků, pokornou lásku, která je uvěřitelná. Nutností je, aby si lidé uchovávali dobrou duchovní kondici. Přitom nejde o namáhavý a těžký úkol, který by do života vnášel jen obavu a tíseň, ale o posláni sdílené s Kristem a s ostatními věřícími. To z nás činí lidi pravdivé, radostné a schopné přijmout zodpovědnost za změny. „Mnohdy se nám nedaří poselství o Boží lásce adekvátně předat, neznamena to však, že bychom na tuto snahu měli rezignovat.“

24. Zatímco misijní posláni směřuje ke všem, zvláštní svědectví víry si zaslouží děti a mládež, protože na jejich víře spočívá naše budoucnost. Misijní odvahou je třeba překonat ostych a vhodným způsobem oslovovat všechny lidi, ke kterým nás Pán posílá, a to nehledě na zaběhnuté stereotypy. Máme zde na mysli například úzce provázaná společenství menších obcí, těžce dosažitelné seniory a uprchlíky apod. V takových případech je dobré mít na paměti, že specifikum misijní činnosti nezáleží jen na našem slovu, ale na Boží moci, která proměňuje srdce podle evangelia.

Ve spoluzodpovědnosti musíme růst

25. V konkrétním farním společenství vnímáme potřebu otevřenosti, zvláště tehdy, kdy obraz církve je zastřený, není přitažlivý. Můžeme jej obnovovat jen společně, tedy po cestě, na které musíme čerpat z Boží milosti, překonávat sami sebe a vycházet ze sebe. Znamená to, že musíme růst. Nevyhnutelné jsou okamžiky hledání a tápání, je třeba překonávat falešný ostych. Současně musíme být důslední, věrní svému posláni, nevyprazdňovat ho kvůli snaze zalíbit se všem. To bude vyžadovat aktivní spoluzodpovědnost, která – zakotvíme-li ji v evangeliu – bude moci z naší činnosti vyzařovat radost a dobrým humorem. Pokud budeme začínat u sebe a pozorně

naslouchat potřebám lidí, překonáme svět uzavřených bublin a budeme poctivě pracovat na otevřené síti vztahů. Evangelium nás tak vede k inspiraci, jak při bohoslužbách vycházet s větší vnímavostí k těm, kteří se jich pravidelně neúčastní, např. při křtech, svatbách, pohřbech a o velkých svátcích. Evangelní inspiraci potřebujeme též proto, abychom uměli s patřičnou otevřeností a smyslem pro reálné vztahy vstupovat do digitálního světa a našli svá místa na sociálních sítích.

V rozvoji společnosti nesmíme stát stranou

26. Církev se díky své misijní činnosti nachází uprostřed občanské společnosti, na jejíž potřeby a výzvy reaguje, ovlivňuje ji a rozvíjí. Přínos církve je patrný v oblastech, jako je zdravotnictví, školství, armáda, ale také v činnosti nejrůznějších spolků. Vzpomeňme např. činnost Charity, Hospicového hnutí, kaplanské služby v armádě, vězeňství a v nemocnicích. Církev misijně působí na mladou generaci také v církevních školách a školských zařízeních, v různých volnočasových aktivitách, např. ve Skautu, Orlu, centrech života mládeže, Salesiánském hnutí mládeže, Vysokoškolském katolickém hnutí apod.

6. Zlatá cesta dialogu

Naslouchat, vyjednávat a dojednávat nové vztahy

27. Záměrem dialogu není jen výměna informací a diskuse, ale úsilí v naslouchání vyjednávat a dojednávat nové vztahy, v nichž je možné realizovat změny. Do dialogu vstupuje více aktérů, se svými cíli a strategiemi. Pro dosažení dohody nebo souhlasu je nutná vzájemná otevřenost, úcta a pravdivost. Společně dosažené bohatství různorodosti pak vyváží případné nutné kompromisy. Na nositele dialogu jsou kladeny vysoké nároky. Celkový styl kultury dialogu se vyznačuje schopností naslouchat, vysokým stupněm sebereflexe, schopností přiznat si neúspěch, hlubokou touhou po pravdě (*pro veritate adversa diligere*), uznávat hodnotu partnera dialogu, vážit si dosažených vztahů a rozvíjet je.

28. V konkrétním čase a prostoru dialogu je třeba počítat s konkrétními tradicemi, v nichž se neustále utváří a aktualizují názory a postoje lidí. Každý den přináší řadu novostí a je třeba, abychom rozlišili ty, které jsou přínosné a odlišili je od těch, které skutečnému růstu brání. Tak můžeme rozpoznat tolik požadované změny, aniž bychom ničili dosaženou kvalitu v minulosti. Uveďme si několik příkladů. *Jazyk* je jednou z veličin, které se vyvíjejí, a proto prochází neustálým procesem aktualizace. V procesu dialogu usilujeme o srozumitelnost pro druhé a přitom neztrácíme schopnost rozumět své tradici. Už od starověku je *mládež* ve společnosti nositelkou nového života a touhy po změnách. Proto je dialog s mladou generací nutností, neboť mladí jsou nadějí a budoucností společnosti. Časté volání po změně v pojmání *ministeriálního kněžství* formou celibátu ukazuje, že dialog v této oblasti není dostatečně rozvinut. Prozatím se zde povětšinou nacházejí dvě pozice, a to sice za každou cenu uchovat, anebo zrušit, resp. zdobrovolnit.

Překážky dialogu

29. Pro rozvoj dialogu je užitečné rozpoznat, co brání dialogu a kazí ho. Každý sám u sebe brání dialogu tehdy, když dialog zcela odmítá a není ochoten pozměnit nebo opravit svůj názor. Podobně když namísto utváření osobního přesvědčení formou poctivého hledání přetrvává v zajetí předsudků nebo dokonce dá prostor jednostranným zájmům a silovým pozicím. V kombinaci se strachem pak lidé přestávají komunikovat. V dialogu je překážkou, jak se zachází s učením církve. Tak se například špatným výkladem obsahu víry zneužívají dogmata, což vyvolává jejich odmítání. Řada míst v učení církve, jež např. v oblasti morálky vzbuzují otázky, je složitá na porozumění, což vede k jejich odmítání na straně jedné, k neochotě se dále učit a poznávat na straně druhé. V praxi církevních společenství dialog upadá tehdy, když jedna strana bez ohledu na průběh jednání stanoví výsledek dopředu. Vertikální komunikace v církvi trpí nenasloucháním, příliš direktivním přístupem, který postrádá otevřenost ke kritice. Skutečný dialog upadá, když se vytrácí důvěra a pokora. Jinak velmi vítaná dynamika, v níž si skupina vytváří svoji vlastní identitu, může znemožňovat skutečný dialog, když se skupina uzavře sama do sebe. Ve vertikální komunikaci v církvi je důležité, aby se uplatňovala transparentnost a jasnost. Bohužel leckdy vážne na neochotě vyjasňovat, na zastírání pravých důvodů, na tabuizaci a zkreslování.

Být hrdý na svou církev

30. Současná kultura nás učí, že základních hodnot a vlastních kořenů je třeba si vážit. Máme za to, že skutečné dobrodiní, které církev nabízí, můžeme misijně rozvinout tehdy, když si církev budeme vážit a budeme na ni hrdí. Je třeba čerpat z jejího zdroje, jímž je Kristovo evangelium. Sebevědomí nemusíme ztrácet, i když jsme dnes tvůrčí menšinou, která navíc hlásá náročný životní styl. Časté porovnávání s většinovou společností a mnohá selhání snižují zdravé sebevědomí církve a ničí povědomí o vzácné hodnotě jejího společenství. Očištěné a obrácené srdce může najít obnovenou lásku k církvi a znovu ji začít doceňovat. Pak bude možné, abychom se ztotožnili s církví chudou, která Kristovou chudobou bohatne (2 Kor 8,9), a nepropadli vidině církve triumfalistické, ale měli stále na paměti, že náš domov je v nebi (Fil 3,20).

Být otevřený k dalším partnerům dialogu

31. Autentický dialog je vedený postojem být dobře připravený, ochotný zpochybnit vlastní stanoviska a riskovat ztrátu vlastního názoru s cílem nalézt vše ve zcela nové a bohatší perspektivě. Proto má cenu vstoupit do dialogu s těmi, kdo se s běžným názorovým prostředím církve neidentifikují. Je třeba se vyhnout rychlým a mělkým řešením, naopak si lidé zaslouží poctivější a dlouhodobější prostor dialogu. Myslíme např. na ty, kdo svou víru nepraktikují, na rozvedené, znovu sezdané, patřící do komunity LGBT anebo na ty, kdo se s církví z různých důvodů neztotožňují. Stejně pečlivý dialog si zaslouží ti, kdo projeví zájem o křest anebo jsou čerstvě pokřtění. Dialog sám o sobě se tak stává prostředím růstu, o který musíme aktivně pečovat a dosahovat v něm hlubšího poznání. Je to prostor výsostného působení Ducha Svatého.

Ztroskotaný dialog a ekumenismus

32. Z minulosti na nás doléhá bolestné rozdělení kdysi zkrachovalého dialogu mezi křesťany. Ať je to rozdělení mezi pravoslavnou církví a západními křesťany anebo rozdělení, jež mezi křesťany proběhlo v 16. století, u nás rozdělení spojené se vznikem Československé církve husitské. Z Boží milosti se objevuje obnovený zájem na všech stranách o to, co nás v Kristu spojuje. S tím roste též touha po blízkosti tradic a společenství a vědomí toho, že máme mnoho společného. Ve vědomí Božího lidu tak opakovaně nacházíme v minulosti pramenící bolest z rozdělení, touhu po společném slavení a životě v jedné církvi. Současně vnímáme reálné překážky k dosažení jednoty církve, faktickou neschopnost nebo nezájem o ni v konkrétním církevním prostředí usilovat. Ekumenický dialog provází otázka, kam až můžeme zajít? K cíli nevede jedno nebo několik předpřipravených řešení, ale trpělivý a v čase Božího požehnání vedený dialog.

7. Autorita ve stylu Dobrého pastýře

Vůdcovství a autorita

33. Podobně jako církev nemůže být bez svého Pastýře, ani církevní společenství nemůže postrádat dobré pastýře. Konstatujeme, že touha Božího lidu po dobrých pastýřích byla zcela jasně vyjádřena. Kněze nebo biskupa, který naslouchá, reaguje, rozlišuje a pomáhá utvářet řešení, lidé vždy přijmou. Jde nám tedy o dobře vykonávanou autoritu, která naslouchá všem, umí rozlišovat tak, že se neopírá o většinové stanovisko, ale sleduje dobro celku. V péči o celek je poctivá a pravdivá, s důvěrou očekává spolupráci a loajalitu všech ostatních.

34. V synodálním naslouchání mnohokrát zazněla bolest ze setkání se zneužitím autority. Lidé leckdy postrádají pastýře, který projevuje zájem, naslouchá a po uvážlivém rozhodnutí zpětně informuje. Tento vztah mezi věřícími a jejich pastýři je velmi důležitý, cenný a křehký. Může být snadno narušen. Autorita se tak ke škodě celku odcizuje, zatvrdí a stává se čistě formální, což může vést až k autoritářství (klerikalismus). Na straně Božího lidu pak dochází ke ztrátě loajality, objevuje se vzdor nebo ztráta ochoty ke spolupráci a pasivita.

Týmová práce v církevním společenství

35. Dobrá služba pastýře není myslitelná bez dobře fungujícího týmu. Máme na mysli nejenom úzkou skupinu spolupracovníků, ale široce pojatou spolupráci všech, kteří jsou ochotni se účastnit společného díla. Už i kněží coby pastýři vytvářejí bratrské společenství, v němž se povzbuzují, předcházejí důsledkům neblahé opuštěnosti a vyhoření. Díky začleňování do společenství se podchycují a rozvíjejí charismata, talenty a nadání jednotlivých věřících, a to v atmosféře důvěry a postupného zrání. Formace laiků ke spolupráci se tak má nést ve znamení vzájemného obohacení. Týmová práce zahrnuje označování výzev a úkolů a stanovování dílčích cílů. Na úrovni farnosti je třeba týmově pracovat v základních grémiích, kterými jsou pastorační rada farnosti a ekonomická rada farnosti, analogicky tomu bude na úrovni diecéze. Podle synodálního naslouchání lze

očekávat, že zapojenost laiků do rozhodování v církevních společenstvích poroste. Při pohledu do budoucna zjišťujeme, že budeme muset najít nové modely, jak pastoračně a hospodářsky spravovat naše farnosti. Nejedná se o tzv. demokratizaci církve, ale o nové využití a posílení kompetencí laiků ve správě církve. Zde se počítá s přesnějším uchopením rozdílu mezi svěcením a laickou službou, abychom uchovali přesažnou identitu církve, která je jí vlastní.

8. Jak rozlišovat a rozhodovat

Proces rozlišování

36. Synoda o synodalitě nás učí společnému rozlišování. V modlitbě se otevírá proces hledání skutečných podnětů a výzev, pro jejichž další uchopení si vyprošujeme světlo Ducha Svatého. Společně se ptáme, kam nás Duch vede a jaké kroky máme podniknout. Je třeba naslouchat všem, protože skrze každého může promlouvat Duch Svatý. Pozornost je třeba věnovat např. mladým, nově pokřtěným i těm, kdo církve kritizují. Ze své povahy křehký proces můžeme oslabit až zničit tím, že se přestaneme modlit, ztratíme ze zřetele cíl, soustředěnost, a nakonec i sami sebe. Dostaví se stagnace a neschopnost rozhodnout.

Rozhodovat srozumitelně a transparentně

37. Proces rozhodování vychází z předchozího rozlišování a jedná se o završení dlouhého, členitého, komplexního a bohatého procesu. Přestože kompetence rozhodnout je zpravidla dopředu určená a zodpovídá za ni jedinec nebo malé grémium, do zmíněného procesu rozhodování mají svým podílem přispívat všichni.

38. Ze svědectví synodních skupin zjišťujeme, že v reálných situacích proces rozhodování neprobíhá v celém svém rozsahu, leckdy je zkrácen na minimum. Důsledkem toho jsou rozhodování od stolu, silová anebo jen formální řešení. Každé dobré rozhodnutí vyžaduje, aby bylo dobře, transparentně a srozumitelně sděleno celku. Pokud totiž nebude společenstvím dostatečně přijaté, nebude fungovat. Je proto důležité, jakým způsobem jsou rozhodnutí komunikována osobám i společenstvím, kterých se rozhodnutí přímo týká, ale i těm, kterých se týká nepřímo nebo vůbec.

9. Stálé rozvíjení života církevních společenství

Rozpohybovat církevní společenství

39. Abychom mohli dobře naplnit misijní poslání, musíme být jako farnost na to připraveni. Synodální proces proto předvídá, že se celé společenství vydá cestou společného růstu. Je třeba v modlitbě přijímat inspiraci a vidět nové věci, reagovat na ně a rozvíjet je. Může se opakovaně vracet neochota měnit zažité věci. Pak je potřeba, aby celé společenství napříč generacemi pod vedením Ducha Svatého synodálně rozlišilo a pochopilo, co mu prospívá.

Programy pro další rozvíjení

40. Synodálně naladěnému církevnímu společenství se otvírají veliké možnosti. Nemá jít o aktivismus za každou cenu, nýbrž o sledování perspektivních cílů a naplňování misijního poslání. Především můžeme nově využít všech stávajících způsobů setkávání. Slavení

křtu, svatby nebo křesťanský pohřeb mohou pomoci i příležitostným účastníkům život nově nasměrovat. Pokud se nám podaří synodalitu a její procesy uplatňovat v rodinném životě, v předávání víry a na hodnotách založeném životě, získá svou konzistenci a bude zrát v dlouhodobější perspektivě. I vzdělávání ve víře, formace a osobní rozvoj se pak mohou stát přirozenou součástí života společenství. V překračování sebe sama se ve společenství rozvíjí dovednost komunikace směrem ven, k níž dnes neodmyslitelně patří např. média nebo spolupráce se samosprávou. Církevní společenství by nikdy nemělo ztratit ze zřetele zájem o marginalizované a v péči o ně by mělo nacházet cestu vlastního rozvoje.

III. Závěr – nadcházející kroky

41. Synoda nás zastihla v okamžiku, kdy řada z nás nehledí do budoucnosti, žije denní starosti bez větších výzev a nemá se na co těšit. Na druhou stranu mnozí touží, aby církev byla živá, radostná, otevřená, vzácná a významná, aby byla místem, kam se lidé těší a jsou v ní spokojeni. Touží po církvi, která je otevřená hledajícím, dětem, mládeži, manželům i rodinám, rozvedeným i znovu sezdaným, která je schopná uchovat si poklad víry zděděný po předcích a víru předávat dalším generacím způsobem pro ně přijatelným.

Aby církev neztratila oheň misijního zápalu, musí vycházet ze sebe, netříštit se, působit jednotně a ochotně přijímat nově příchozí. Rovněž nesmí ztratit schopnost se neustále obnovovat.

Synodní proces vzbudil touhu po dalším oživení církevního společenství (diecéze, farností), jež sjednocuje různá společenství ve sdílení jedné víry na společné cestě. Poznali jsme, že je to právě forma synodality, která umožní rozvinout život církve ve všech směrech. Zjistili jsme, že v každém společenství žijí lidé, kteří mají o církvi své konkrétní představy a sny. Ty mohou být často velmi odlišné. Ale duch Kristův lidské sny a touhy tříbí, očisťuje a přivádí nás na společnou cestu, kde se realizují.

Synodální proces vedle synodální syntézy přinesl také řadu pastoračních podnětů a výzev, které jsou shromážděny ve zvláštním materiálu. Nyní bude třeba tyto výzvy zpracovat pečlivěji, nově zaznamenané jevy analyzovat a rozlišit možnosti jejich řešení.

Syntézu synodálního procesu v Královéhradecké diecézi, která byla prezentována na synodálním dni v sobotu 30. dubna 2022, přijal

✠ Jan Vokál
biskup královéhradecký

V Hradci Králové dne 30. dubna 2022

Příloha

1. Složení diecézního synodálního týmu

Diecézní koordinátor:

R. D. ThLic. Prokop Brož, Th.D.

Členové týmu:

Ing. Taťána Blažková

R. D. ThLic. Vladislav Brokeš, Ph.D.

Mgr. Ludmila Horáčková

Bc. Pavla Kratochvílová

Mgr. Ludmila Veronika Matysková, KMBM

JUDr. Ing. Jiří Špelda

R. D. Bc.Th. Jan Uhlíř

Ing. Jitka Vitvarová

2. Základní statistický popis synodálního procesu v Královéhradecké diecézi

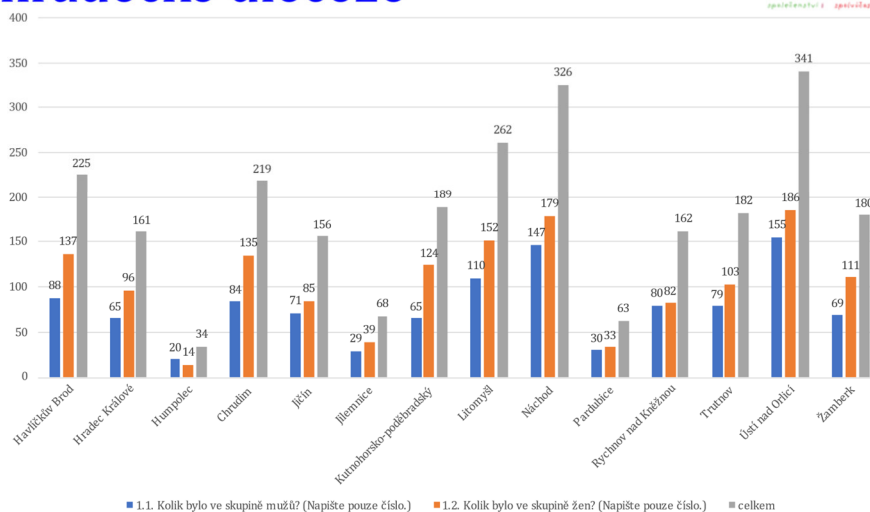
Do synodálního procesu se zapojili lidé v celkem vykázaných 335 synodálních skupinách, jež zaslaly své výstupy. Zcela prokazatelně se nicméně setkávali lidé i v takových skupinách, které nakonec svůj výstup nezpracovaly, a tedy do celkového počtu nebyly zahrnuty.

Ve všech 14 vikariátech se synodálního procesu účastnili lidé v 115 farnostech, přičemž diecéze čítá 262 farností. V synodálních skupinách pracovalo 2605 osob, z toho 1115 mužů a 1490 žen.

Synodální syntéza Královéhradecké diecéze

Zapojilo se 2605 osob,
z toho 1115 mužů,
1490 žen.

3. Svědectví ze synodálního procesu

Reportáž na TV Noe o synodálním procesu v Chocni.

<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/220201reportaz-o-synodalnim-procesu-v-chozni>

Další zpracování svědectví bude v diecézním časopisu Adalbert.